

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.В. Водка, Н.М. Матвєєва

Методичні вказівки

до проведення практичних занять

з курсу

«Ціноутворення на підприємствах ЖКГ»

(для студентів 4 курсу всіх форм навчання
спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства»)

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2009

Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу «Ціноутворення на підприємствах ЖКГ» (для студентів 4 курсу всіх форм навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Укл.: Водка Н.В., Матвєєва Н.М. – Харків: ХНАМГ, 2009 – 14 с.

Укладачі: Н.В. Водка, Н.М. Матвєєва

Рецензент: доц., к.е.н. В.М. Тюріна

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки,
протокол № 5/1 від 22.01.2009 р.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
1. Тематичний план	5
2. Завдання до практичних занять	5
3. Інформаційно-методичне забезпечення	12

ВСТУП

Робоча програма дисципліни «Ціноутворення на підприємствах міського господарства» складена на основі нормативної навчальної програми напрямку підготовки «Економіка та підприємництво» за спеціальністю «Економіка підприємства», що затверджена Міністерством освіти і науки України, а також робочого навчального плану Харківської національної академії міського господарства. В основу змісту робочої програми покладено аналогічні програми інших навчальних закладів, а також власний досвід кафедри міської і регіональної економіки ХНАМГ.

До складу навчальної дисципліни входять лекційні й практичні заняття, а також самостійна робота студентів. Вивчення дисципліни здійснюється у 7 (8) семестрі і завершується заліком.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Загальний обсяг навчальної роботи студента за навчальним планом становить 72/2,0 годин/кредитів ECTS.

Формою підсумкового контролю є складання заліку студентами денної форми навчання в 7 семестрі, а студентами заочної форми навчання у 8 семестрі.

Зміст навчальної дисципліни	Обсяг у годинах					
	Денне навчання			Заочне навчання		
	Л	П	СРС	Л	П	СРС
ТЕМА 1. Ціна як інструмент економіки	2	–	4	0,5	–	6
ТЕМА 2. Витрати підприємства як основа формування ціни	2	2	7	1	1	8
ТЕМА 3. Державне регулювання ціноутворення в Україні	2	1	6	0,5	1	8
ТЕМА 4. Основи формування цінових стратегій підприємств	2	2	7	0,5	0,5	8
ТЕМА 5. Цінова політика підприємств житлового господарства	3	3	8	0,5	0,5	14
ТЕМА 6. Цінова політика підприємств комунального господарства	4	7	10	1	1	20
РАЗОМ	15	15	42	4	4	64

2. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 2. Витрати підприємства як основа формування ціни

Задача 2.1

Собівартість виробу складає 40 грн., рентабельність 25%, ставка акцизного збору 2 євро за одиницю продукції, ПДВ 20%. Визначити відпускну ціну виробника.

Задача 2.2

Відпускна ціна виробника 60 грн., ставка акцизного збору 10%, ПДВ 20%. Визначити собівартість виробу, що забезпечить виробникові 50-відсотковий рівень рентабельності.

Задача 2.3

Собівартість виробу 252 грн., рентабельність 25%, ставка акцизного збору 55%, ПДВ 20%, націнка посередника 15% ціни виробника, торгівельна надбавка 30%. Визначити роздрібну ціну.

Задача 2.4

Роздрібна ціна виробу 30,24 грн., торговельна надбавка 20% ціни посередника, а його націнка 5% відпускної ціни виробника, ставка акцизного збору 35%, ПДВ 20%. Визначити прибуток у ціні виробника, якщо собівартість виробу становить 10 грн.

Задача 2.5

Собівартість виробу 200 грн., рентабельність 12,5%, ставка акцизного збору 55%, ПДВ 20%, націнка посередника 5% ціни виробника, а витрати обігу посередника на одиницю продукції дорівнюють 20 грн. Визначити величину прибутку в складі націнки посередника.

ТЕМА 4. Основи формування цінових стратегій підприємств

Задача 4.1

Витрати підприємства склали 604675 тис. грн., зокрема змінні 514416 тис. грн.

Об'єм відпущеної електроенергії 4760 млн. кВт-г, середній тариф 24 коп. Визначити мінімальний об'єм реалізації при встановленому тарифі, який дозволить підприємству уникнути збитків.

Задача 4.2

Витрати підприємства склали 345641 тис. грн., зокрема постійні витрати 95300 тис. грн. Тариф 19 коп. Об'єм відпущеної електроенергії становить 4630 млн. кВт-г. Визначити мінімальну ціну, що забезпечить беззбитковість при існуючому об'ємі реалізації і рівень рентабельності наданих послуг.

Задача 4.3

Витрати підприємства складають 768,0 млн. грн., частка змінних витрат 65%. Об'єм реалізації 5601,0 млн. кВт-год. Тариф рівний 19 коп., зокрема ПДВ 20%. Визначити мінімальний об'єм реалізації, що дозволить уникнути збитків.

Задача 4.4

Витрати підприємства складають 535,0 млн. грн., частка змінних витрат 70%. Об'єм реалізації електроенергії 4901,0 млн. кВт-год. Тариф рівний 21 коп. Визначити силу дії операційного важеля.

Задача 4.5

Витрати готелю складають 6050,0 тис. грн., у тому числі змінні витрати 5070,3 тис. грн. Кількість наданих місце-діб 430,7 тис. місце-діб. Ціна одного місця на добу 350 грн. (у тому числі ПДВ 20%). Визначити мінімальний об'єм реалізації, що дозволить уникнути збитків.

Задача 4.6

Витрати готелю складають 7690,0 тис. грн., у тому числі постійні 65%. Ціна одного місця на добу 400 грн. (у тому числі ПДВ 20%). Готель надає 341 тис. місце-діб. Визначити мінімальну ціну, що забезпечить беззбитковість при існуючому розмірі надання послуг і рентабельність.

Задача 4.7

Через зниження ціни виробу з 30 до 28 грн. об'єм реалізації збільшився з 300 до 350 тис. шт. Визначити додатковий прибуток від збільшення продажу, якщо змінні витрати на одиницю продукції складають 13 грн.

Задача 4.8

Об'єм виробництва складає 240 тис. шт., ціна одиниці – 75 грн., змінні витрати в її складі 20 грн. Підприємство планує зменшити ціну на 8% і одночасно, зменшити змінні витрати на 1 грн. Визначити беззбиткову зміну продажу.

Задача 4.8

Річне виробництво продукції на підприємстві дорівнює 400 тис. виробів, ціна одиниці продукції 17 грн., змінні витрати в її складі дорівнюють 7 грн. Враховуючи зростання попиту й подорожчання сировини, що зумовить збільшення змінних витрат на 0,5 грн., підприємство планує підвищити ціну своєї продукції до 20 грн. Визначити беззбиткову зміну продажу.

ТЕМА 5. Цінова політика підприємств житлового господарства

Задача 5.1

Родина з двох чоловік займає квартиру загальною площею $62,5 \text{ м}^2$. Ставка квартирної плати 1,37 грн. Визначити нормативну плату за користування житлом і загальну суму квартплати.

Задача 5.2

Визначити місячну нормативну і загальну оплату за користування опаленням в квартирі, якщо родина з двох чоловік займає квартиру загальною площею $62,5 \text{ м}^2$. Ставка за опалення складає 1,5 грн. за 1 м^2 .

Задача 5.3

У квартирі проживає і зареєстровано 3 чоловіки. На кухні є газова плита й колонка. Норма витрат газу на одну людину при користуванні плитою і колонкою становить $23,6 \text{ м}^3$ на місяць, вартість 1 м^3 газу 3,5 грн. Визначити нормативну суму сплати за газ.

ТЕМА 6. Цінова політика підприємств комунального господарства

Задача 6.1

Міжнародний і національний досвід впровадження методів «заохочувального регулювання» тарифів, свідчить, що необхідною умовою розвитку «заохочувального

регулювання» тарифів є удосконалення формули визначення тарифів, складових коефіцієнта цінової межі і розробки методик щодо їх застосування при регулюванні. Виявляється доцільним використання двоставочного тарифу, що передбачає оплату комунальних послуг двома компонентами: один компонент тарифу постійний, не залежить від об'єму спожитої води, а другий – змінний.

Постійна частина тарифу (абонентна плата) – це плата за доступ до мереж, яка повинна розраховуватися на основі постійних витрат підприємства, тобто фінансових потреб на підтримку потужностей в задовільному стані (витрат на ремонт, технічне обслуговування, капіталовкладень в модернізацію і реконструкцію основних фондів). Змінна частина – плата за фактичне споживання води, що розраховується на основі суми змінних витрат підприємства, тобто витрат, які залежать від об'єму послуг, що пропонуються.

Абонентна плата розраховується на розрахунковий період і платиться рівними частками щомісячно. Тариф за доступ до мереж (абонентна плата) населення розраховують за формулою:

$$T_{\Pi} = V_{\Pi} / N,$$

де T_{Π} – тариф (у грн.) за доступ до мереж протягом розрахункового періоду 1-ї групи споживачів на одного споживача;

V_{Π} – економічно обґрунтовані постійні витрати за рік, які розподіляються на споживачів і-ї групи;

N – кількість абонентів (домогосподарств).

Тариф за одиницю спожитих послуг розраховують на основі змінних витрат підприємства з урахуванням необхідного рівня рентабельності за формулою:

$$T_z = (V_z + \Pi) / O,$$

де T_z – тариф в гривнях за 1 м³ стоків;

V_z – економічно обґрунтовані змінні витрати на 1 м³ стоків;

O – плановий об'єм прийнятих стоків (у м³) для і-ї групи споживачів;

Π – прибуток на 1 м³ стоків з урахуванням рентабельності змінних витрат.

1 група – населення, яке живе в житлових будинках та інших житлових приміщеннях, незалежно від форм власності цих будинків і приміщень;

2 група – гуртожитки УТОГ і УТОС, гуртожитки навчальних закладів, підприємств, організацій, установ кримінальної системи Державного департаменту України з питань виконання покарань, пральні й лазні комунальної форми власності;

3 група – всі інші споживачі, окрім 1-ї і 2-ї груп.

Доходи, отримані підприємством по 1-й групі споживачів, розраховують за формулою:

$$Д = (Тз \times Про) + (Тп \times Н \times 12),$$

де Д – доходи по 1-й групі споживачів.

Специфіка діяльності підприємства водовідведення, а саме ДКП «Харків-комуночиствод» полягає в тому, що частка постійних витрат у загальній структурі витрат складає 77,5%, а змінних – 22,5%. У разі навіть незначного скорочення споживання і, відповідно, оплати спожитих послуг підприємство виявляється у стані фінансової нестійкості, адже постійні витрати необхідно здійснювати.

Відповідно до методики, базою розподілу витрат між групами споживачів є об'єм наданих послуг. При цьому об'єм водовідведення населення складає 78,4% від загального об'єму прийнятих стічних вод. Виходячи з цього, визначають розмір змінних і постійних витрат, які йдуть на надання послуг населенню м. Харкова.

Таблиця 6.1 – Розміри постійних і змінних витрат на послуги водовідведення м. Харкова

Вид витрат	Од. виміру	2007 р.
Постійні витрати	тис. грн.	85816,9
Змінні витрати	тис. грн.	24860,7
Разом	тис. грн.	110677,6

Виходячи з наведених даних, розрахувати розмір постійних витрат підприємства, що припадають на частку населення.

За даними на 01.01.2008 р. на підприємстві відкрито 650 300 особових рахунків, таким чином тариф за доступ до мережі рівний:

у рік

щомісячно

Тариф за одиницю послуг розраховують таким чином:

- 1) частка змінних витрат, що доводиться на населення
- 2) фактичний розмір рентабельності підприємства в 2007 р. 6%, тобто
- 3) об'єм відведення стічних вод від населення 110143 тис. м³

Таким чином, тариф за м³ складе:

Таблиця 6.2 – Складові частини двоставочного тарифу на послуги водовідведення, які надаються населенню ДКП «Харківкомуночиствод»

Компоненти тарифу	Грн.
Тариф за доступ до мережі (Тп)	
Тариф за одиницю спожитих послуг (Тз)	

Розрахуйте вплив введення двоставочних тарифів на розмір оплати населенням послуг водовідведення залежно від кількості членів сім'ї, які живуть в квартирі.

На ДКП «Харківкомуночиствод» для населення за станом на березень 2008 р. діють тарифи на послуги водовідведення – 0,45 грн. за 1 м³ відведених стоків (Тв). Місячна норма споживання води складає 11,1 м³ на одного мешканця. Відповідно до цього порівнянний розмір плати населенням послуг водовідведення при існуючій методиці розрахунків тарифів на підприємстві й методиці формування двоставочного тарифу (табл. 6.3).

Таблиця 6.3 – Порівняльна характеристика розрахунку тарифів по ДКП «Харківкомуночиствод»

Кількість тих, хто проживає (К), чол.	Тариф за діючою методикою, грн. $T_k \times n \times k$	Тариф двоставочний, грн. $T_p + T_z \times n \times k$
1		
2		
3		
4		

Проаналізуйте результати отриманих розрахунків. Обґрунтуйте переваги й недоліки запровадження двоставочного тарифу на послуги підприємств водовідведення.

3. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бібліографічні описи	Теми, де застосовуються
1. Основна література	
1. Економіка підприємства – Підручник. За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2000 – 528 с.	1-6
2. Цены и ценообразование: Учебник для вузов. Под ред. И.К. Салимжанова – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2001. – 304 с.	1-4
3. Цены и ценообразование: Учебник для вузов. Под ред. В.Е. Есипов. – СПб, 2003. – 464 с.	1-6
4. Бугулов В.М. Ценообразование в условиях рынка: Уч. пособие. – К.: МАУП, 1999. – 50с.	1-6
5. Бузырев В.В. Экономика жилищной сферы. – М.:ИНФРА, 2001. – 256 с.	5
6. Герасименко В.В. Ценовая політика фірми. – М.: Финстатинформ, 2001. – 187 с.	1-6
7. Дзезик С.С. Державне регулювання природних монополій на локальних ринках комунальних послуг. – К., 2004. – 202 с.	6
8. Еврухимович И.Л. Ценообразование: Уч.-метод. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 104 с.	1-4
9. Корінев В.Л. Цінова політика підприємства. – К., 2001. – 128 с.	1-4
10. Липсиц И.К. Коммерческое ценообразование: Учебник. – М: БЕК, 2003. – 368 с.	1-4
11. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.	1-6
12. Манцевич Ю.М. Житло: проблеми та перспективи. – К.: Профі, 2004. – 360 с.	5

13. Маслаков В.П. Финансирование жилищно-коммунального хозяйства. – М., 1998. – 204 с.	5,6
14. Хозяйственный кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 232 с.	1-6
15. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990 (зі змінами і доповненнями).	1-6
16. Гражданский кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 400 с.	1-6
17. Закон України «Про власність» / Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20.	1-6
18. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1997 р.	1-6
2. Додаткові джерела	
Економіка підприємства: Підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко. – К.: КНЕУ, 2001. – 526 с.	1-6
www.DJKG.gov.ua	5
www.rada.gov.ua	1-6
www.zakon.com.ua	1-6

Навчальне видання

Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу «Ціноутворення на підприємствах ЖКГ» (для студентів 4 курсу всіх форм навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства»).

Укладачі: Наталія Василівна Водка,
Наталя Миколаївна Матвєєва

Редактор: М.З. Аляб'єв

Комп'ютерна верстка: Г.О. Павлова

План 2009, поз. 395 М

Підп. до друку 02.04.2009 р.	Формат 60×84 1/16	Папір офісний.
Друк на ризографі.	Умовно-друк. арк. 0,6	Облік.-вид. арк. 0,9
Тираж 50 прим.	Замовл. №	

61002, м. Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ,
61002, м. Харків, вул. Революції, 12